

Inbedden in beleid

Hoe leg je voorwaarden voor goede huisvesting van arbeidsmigranten vast in lokaal beleid?

Steeds meer gemeenten realiseren zich dat het opstellen van beleid essentieel is voor goede huisvesting van arbeidsmigranten. En voor het versnellen van de realisering ervan. Eenduidig en helder gemeentelijk beleid ondersteunt marktpartijen bij het opstellen van plannen voor de huisvesting. Op die manier hoeven gemeenten en initiatiefnemers niet bij elke aanvraag opnieuw het gesprek te voeren of, en zo ja, waar en hoe

huisvesting tot stand kan komen binnen de gemeentegrenzen. Inwoners zijn bang voor overlast in de wijk, milieuorganisaties willen niet dat in het groen wordt gebouwd en bedrijven willen niet dat er wordt gewoond op 'hun' bedrijventerrein. Om deze discussies voor te zijn, is het verstandig om een breed gedragen beleidskader op te stellen. Welke soort locaties zijn geschikt binnen de gemeente, hoeveel bedden maximaal per

locatie, hoe ver mag de huisvestinglocatie staan van voorzieningen, welke kwaliteit en beheer zijn gewenst? Een dergelijk proces vooraf kost tijd en kan ook politiek gevoelig liggen, maar resulteert in minder willekeur en weerstand in de uitvoering, en uiteindelijk tot meer huisvesting voor arbeidsmigranten. Deze factsheet biedt handvatten en tips voor het opstellen van lokaal beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

Het belang van doeltreffend huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten:

- 1 De lokale economie is vaak afhankelijk van het werk dat arbeidsmigranten doen. Daarom is het van belang om een aantrekkelijke en leefbare verblijfplaats te faciliteren.
- 2 Door kaders te stellen in het beleid over de kwaliteitseisen van de huisvesting voorkom je als gemeente slechte woonomstandigheden die het welzijn van arbeidsmigranten niet ten goede komen en die vaak leiden tot overlast bij omwonenden.
- 3 Beleid draagt bij aan het vaart maken in moeilijke besluitvormingsprocessen.

Bron: [Arbeidsmigranten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden: Een eerste verkenning en aanzet voor regionaal beleid \(Public Result, 2020\)](#)

De uitgangspunten van Bol.com-gemeente Waalwijk

Een goed voorbeeld van een gemeente die al een aantal jaar beleid ontwikkelde, is de gemeente Waalwijk (zie [Beleidsnotitie arbeidsmigratie gemeente Waalwijk 2018](#)). De economische ontwikkeling van de gemeente en regio worden actief gekoppeld aan de huisvestingsopgave. Onder meer door de vestiging van grote bedrijven als Bol.com (waar veel arbeidsmigranten werkzaam zijn) ziet de gemeente het belang van goede huisvesting van arbeidsmigranten in.

De gemeente Waalwijk stelde uitgangspunten op over de locaties van grootschalige huisvesting en voorwaarden voor kamerverhuur. Huisvestingslocaties moeten een gecertificeerd kwaliteitsniveau hebben. Ter verduidelijking hiervan stelde de gemeente een kaart op met waar de locaties gerealiseerd mogen worden. Daarnaast zet de gemeente in op participatie en communicatie met én over arbeidsmigranten. Ook binnen de gemeentelijke organisatie wordt met regelmaat tussen beleidsvelden afgestemd; zo blijft het beleid integraal ondersteund. Tot slot praat de gemeente ook veel met omringende gemeenten, om ook op regionaal niveau beleid op te stellen.

Lokaal beleid draagt bij aan het voorkomen van ongewenste huisvesting

Door de toenemende druk op het ruimtegebruik en de toenemende vraag naar arbeidsmigranten is het als gemeente verstandig om actief invloed uit te oefenen door lokaal beleid. Gemeenten kunnen concrete voorwaarden voor de realisatie van locaties opnemen in een beleidskader. In het beleid moet minimaal het SNF-keurmerk worden geëist. Hierdoor worden alle marktpartijen die daar niet aan kunnen voldoen, geweerd. De commissie Roemer voegt daar nog kwaliteitseisen aan toe, zoals maximaal twee arbeidsmigranten per slaapkamer. Verder kan excellent beheer worden geëist. Waarbij niet alleen beloofd wordt om in te grijpen als er iets fout gaat op een locatie, maar ook dat de arbeidsmigrant goed ingelicht en behandeld wordt. En dat de initiatiefnemer openstaat voor wensen en klachten uit de omgeving en hier actief én blijvend op acteert.

Tips voor gemeenten bij het opstellen van lokaal beleid:

- Krijg inzicht in de aantallen gehuisveste arbeidsmigranten binnen de gemeentegrenzen. Inzicht in het type huisvesting en woonomstandigheden (kamerverhuur, logees, bij agrariërs, et cetera) zijn daarbij erg waardevol.
- Heb goed zicht op mogelijke locaties.
- Benader marktpartijen actief voor de gewenste locaties.
- Zoek contact met betrokken partijen, zoals werkgevers, uitzenders en huisvesters en praat over de mogelijkheden en belemmeringen van de huidige situatie.
- Inventariseer mogelijke locaties waar huisvesting zou kunnen plaatsvinden binnen de huidige wet- en regelgeving in onder andere de ruimtelijke ordening en milieu. Los beperkingen hierin waar mogelijk op.
- Betrek arbeidsmigranten, omwonenden en raadsleden. Bespreek hun belangen, wensen en zorgen en het belang van beleid op dit thema.
- Let op de kwaliteit van leven voor arbeidsmigranten wanneer huisvesting op bedrijventerreinen wordt gerealiseerd.
- Stel op basis van de gesprekken kaders op waaraan huisvesting zou moeten voldoen.
- Betrek gemeenten in de regio, om tot regionale afspraken of beleid te komen en van elkaar te leren.

De instrumentenkist voor gewenste huisvesting in de gemeente Tiel

Gemeente Tiel wil ongewenste huisvesting tegengaan en voorkomen, en tegelijk grootschalige locaties, zoals logies, faciliteren. Om nieuwe ongewenste huisvesting voor arbeidsmigranten te voorkomen, moeten particulieren en marktpartijen zich verantwoordelijk maken als ze bestaand vastgoed willen aanpassen of verhuren. Dit moeten ze doen door een aantal nieuw ingestelde vergunningen: een onttrekkings-, splitsings-, omzettings- en verhuurdersvergunning. Om bestaande ongewenste woonsituaties aan te pakken, richtte de gemeente de Taskforce Avondcontroles op, om beter zicht te krijgen op de aantallen en de woonomstandigheden van arbeidsmigranten. Dit team van handhavingsjuristen, BRP-controleur, milieuspecialisten, wijkagenten en brandweermannen werkt samen om 900 verdachte panden te controleren. Deze panden staan op een lijst waar mogelijk illegale activiteiten, zoals overbewoning en verkamering plaatsvinden.

Bekijk [hier](#) het beleidskader van gemeente Tiel

De rol van de provincie

Provincies kunnen gemeenten op weg helpen bij het opstellen van lokaal beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten. Bijvoorbeeld door kennisdeling tussen gemeenten te organiseren, zoals het gemeetenetwerk arbeidsmigranten van de provincie Zuid-Holland. Of door als regisseur en verbinder op te treden, zoals de provincie Noord-Brabant. Binnen deze provincie is de roep groot om als gemeenten en marktpartijen gezamenlijk op te trekken in het huisvestingsvraagstuk en de provincie hierin een belangrijke rol te laten spelen. Sinds een aantal jaar zet de provincie zich in om gemeenten te stimuleren om lokaal beleid op te stellen, en ook op regionaal niveau helpt zij mee regionale afspraken te maken. In de regio organiseert de provincie regiotafels, waarbij gemeenten, marktpartijen en andere stakeholders de aanpak rondom arbeidsmigranten versnellen, knelpunten aanpakken en samen prioriteiten stellen binnen de regio. Ook jaagt de provincie aan om het vraagstuk breder te trekken dan huisvesting; het gaat ook om onder andere integratie en sociaalmaatschappelijke gevolgen.

Bron: Brabantse aanpak arbeidsmigratie (Brabant.nl, 2021)

Perspectief arbeidsmigrant

In het Brabantse Meierijstad zocht de gemeente veelvuldig contact met arbeidsmigranten voor het opstellen van het beleidskader voor goede huisvesting van de doelgroep. De gemeente sprak met arbeidskrachten uit de omgeving over huisvesting, argumenten om te kiezen voor mid- of longstay en integratie.

Vrouw: "De plek van huisvesting is een individuele behoefte. Ik kan niet voor iedereen spreken. Wij denken net als alle andere mensen. De een heeft behoefte aan rust en de andere wil graag in het centrum wonen. Ik denk dat dit meer gekoppeld is aan leeftijd."

Man: "Huisvesting net zoals het in Waalwijk is geregeld zou ideaal zijn. Ook voor een langere tijd. Aan de rand van het centrum wonen

zou ik geen probleem vinden. Het belangrijkste is dat het een rustige omgeving is. De meeste zijn in bezit van een fiets of auto om naar het centrum te gaan."

Man: "Ik kom hier in de seizoenen alleen naar toe om enkele weken te werken en geld te verdienen. Als er een aanspreekpunt en toezicht in het bedrijf is, maakt dat alles makkelijker. Ik zou ook de taal willen leren en wat meer van de cultuur willen leren."

Ook deden arbeidsmigranten mee aan gesprekken met (agrarische) bedrijven, uitzendbureaus, het POM, ZLTO, wijk- en dorpsraden, politie en medewerkers van de gemeente over verschillende woonvormvarianten. De uitkomsten van de gesprekken zijn gebruikt voor het opstellen van het advies richting het college van Meierijstad.

Casus | Van beleid naar uitvoering in Tilburg

Ondanks de grote tekorten aan goede woonfaciliteiten wees de gemeente voor lange tijd bijna alle initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten af. Uit onderzoek bleek dat Tilburg voor een grote opgave staat. Vanuit die urgentie ging de gemeente aan de slag. Met behulp van een duidelijk beleid met heldere randvoorwaarden kwam meer inzicht in de locaties waar huisvesting van arbeidsmigranten mogelijk is.

Tijdens het proces voor het opstellen van het beleid werden bestuurders en de raad meegenomen in de verschillende stappen. De raad werd regelmatig geïnformeerd: door wethouders buurgemeenten in te vliegen, door werkgevers en arbeidsmigranten uit te nodigen om hun verhaal te vertellen én door een excursie naar een geslaagde huisvestingslocatie. "Je moet blijvend werken aan politiek draagvlak", aldus Ingeborg Vedder, procesmanager bij gemeente Tilburg.

Kansrijke locaties

In 2019 wees het college 19 locaties aan die wel of niet kansrijk waren voor grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten. Daarbij stelde de gemeente een aantal uitgangspunten op over bezetting, de exploitatie, het leefklimaat, het verhuurderschap, het beheer van de locatie en over de dialoog met de omgeving. Deze uitgangspunten hielpen bij de besluitvorming omtrent nieuwe huisvestingslocaties.

"Nodig wethouders en raadsleden uit om te gaan kijken bij geslaagde huisvestingslocaties"

Betrek belanghebbenden op een positieve manier

Gemeente Tilburg stelde daarnaast een proces op waarmee zij werken aan draagvlak binnen de gemeenschap. Als een initiatief vanuit de markt voldoet aan de uitgangspunten en door de gemeente als 'kansrijk' wordt beoordeeld, start het communicatietraject richting de gemeenschap. Informatieavonden en een klankbordgroep moeten het gesprek op gang brengen, zorgen ophalen en bouwen aan draagvlak. De markt is in de lead, maar de gemeente neemt zelf ook een (ondersteunende) rol in. Ook de wethouder pakt in deze trajecten het podium om uit te leggen waarom huisvesting van arbeidsmigranten voor de gemeente van belang is. Tijdens deze avonden wordt besproken hoe de uitvoering plaats moet vinden, in plaats van óf er huisvesting plaats mag vinden. Deze positieve insteek draagt bij aan het proces en zorgen worden direct meegenomen in de concretisering van de huisvesting.

Lessen uit gemeente Tilburg

- Vergaar inzicht in de aantallen van tekorten aan huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Informeer de raad op verschillende manieren: via enthousiaste wethouders uit buurgemeenten, werkgevers en arbeidsmigranten uit te nodigen om hun verhaal te vertellen.
- Organiseer een excursie voor bestuurders en raadsleden naar huisvestingslocaties.
- Zorg voor een duidelijk beleid voor marktinitiatieven, zodat zij zelf ook kunnen toetsen of hun initiatief voldoet.

Gemeente aan het woord

Bekijk het volledige interview met de gemeente Tilburg:

Binnenkort verschijnen de volgende factsheets: **Relatie gemeente – huisvester** | **Samenwerking tussen overheden** | Eerder verscheen: **Bouwen aan draagvlak**